Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

18 päivänä joulukuuta 2025*

Ennakkoratkaisupyyntö – Sähkön sisämarkkinat – Asetus (EU) 2022/1854 – Korkeisiin energianhintoihin liittyvät hätätoimenpiteet – 2 artiklan 5 ja 9 alakohta – 6–8 artikla – Tiettyjä energialähteitä käyttävien sähköntuottajien saamien markkinatulojen yläraja – ”Markkinatulojen” määrittäminen – Kansallinen säännöstö, jossa säädetään sellaisten olettamien käyttämisestä, jotka joko eivät ole kumottavissa tai jotka ovat kumottavissa muilla olettamilla – Suhteellisuusperiaate – 22 artiklan 2 kohdan c alakohta – Kyseisen asetuksen 6–8 artiklan soveltamisaika – Tulojen ylärajan asettamista koskevan toimenpiteen soveltaminen asetuksessa säädettyä ajanjaksoa edeltävään ajanjaksoon mainitun asetuksen voimaantulon jälkeen annetun kansallisen säännöstön nojalla – Unionin oikeuden ensisijaisuuden ja tehokkuuden periaatteet – Vilpittömän yhteistyön periaate

Asiassa C-633/23,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka cour d’appel de Bruxelles (Brysselin ylioikeus, Belgia) on esittänyt 18.10.2023 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 23.10.2023, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Electrabel SA,

Fédération Belge des Entreprises Électriques et Gazières ASBL,

Organisatie voor Duurzame Energie Vlaanderen ASBL,

Wind4Wallonia 2 SA,

Luminus SA,

EDF Belgium SA,

ActiVent Wallonie SCRL,

Eol’Wapi SA,

Lumiwind SC ja

Luminus Wind Together SC

vastaan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz (CREG),

jossa asian käsittelyyn osallistuu

Belgian valtio,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja I. Jarukaitis (esittelevä tuomari) sekä tuomarit M. Condinanzi ja N. Jääskinen,

julkisasiamies: A. Rantos,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Electrabel SA, edustajinaan X. Taton, avocat, ja H. Vanhulle, advocaat,

– Fédération Belge des Entreprises Électriques et Gazières ASBL, Organisatie voor Duurzame Energie Vlaanderen ASBL ja Wind4Wallonia 2 SA, edustajanaan D. Verhoeven, avocat,

– Luminus SA, EDF Belgium SA, ActiVent Wallonie SCRL, Eol'Wapi SA, Lumiwind SC ja Luminus Wind Together SC, edustajanaan D. Verhoeven, avocat,

– Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz (CREG), edustajinaan G. Block, M. Vandersmissen ja K. Wauters, advocaten,

– Belgian hallitus, asiamiehinään P. Cottin, M. Jacobs ja C. Pochet, avustajinaan K. Decroix ja B. Martel, advocaten,

– Kreikan hallitus, asiamiehinään K. Boskovits ja C. Kokkosi,

– Euroopan komissio, asiamiehinään O. Beynet ja T. Scharf,

kuultuaan julkisasiamiehen 27.2.2025 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee korkeisiin energianhintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä 6.10.2022 annetun neuvoston asetuksen (EU) 2022/1854 (EUVL 2022, L 261 I, s. 1) 6–8 ja 22 artiklan, luettuna yhdessä saman asetuksen 2 artiklan 5 ja 9 alakohdan, SEU 6 artiklan, SEUT 288 artiklan sekä suhteellisuusperiaatteen, ensisijaisuuden periaatteen, tehokkuusperiaatteen ja vilpittömän yhteistyön periaatteen kanssa, tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty kolmessa asiassa, joista yhden on saattanut vireille Electrabel SA, toisen Fédération Belge des Entreprises Électriques et Gazières ASBL, Organizatie voor Duurzame Energie Vlaanderen ASBL ja Wind4Wallonia 2 SA (jäljempänä yhdessä FEBEG ym.) ja kolmannen Luminus SA, EDF Belgium SA, ActiVent Wallonie SCRL, Eol'Wapi SA, Lumiwind SC ja Luminus Wind Together SC (jäljempänä yhdessä Luminus ym.) (jäljempänä kaikki edellä mainitut yhdessä pääasian kantajat) ja joissa on kyse Commission de Régulation de l'Électricité et du Gazin (sähkö- ja kaasualan sääntelyviranomainen, Belgia; jäljempänä CREG) markkinatulojen ylärajan yhteydessä käyttöön otetun maksun suorittamiseen velvollisilta sähköntuottajilta edellytettävän ilmoituksen mallista 28.2.2023 tekemästä päätöksestä (jäljempänä 28.2.2023 tehty päätös).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

EU-sopimus

3 SEU 4 artiklan 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti [Euroopan] unioni ja jäsenvaltiot kunnioittavat ja avustavat toisiaan perussopimuksista johtuvia tehtäviä täyttäessään.

Jäsenvaltiot toteuttavat kaikki yleis- tai erityistoimenpiteet, joilla voidaan varmistaa perussopimuksista tai unionin toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttäminen.

Jäsenvaltiot tukevat unionia sen täyttäessä tehtäviään ja pidättäytyvät kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa unionin tavoitteiden toteutumisen.”

4 SEU 6 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Unioni tunnustaa oikeudet, vapaudet ja periaatteet, jotka esitetään [Euroopan unionin perusoikeuskirjassa (jäljempänä perusoikeuskirja)], jolla on sama oikeudellinen arvo kuin perussopimuksilla.

Perusoikeuskirjan määräykset eivät millään tavoin laajenna perussopimuksissa määriteltyä unionin toimivaltaa.

Perusoikeuskirjassa esitettyjä oikeuksia, vapauksia ja periaatteita on tulkittava perusoikeuskirjan tulkintaa ja soveltamista koskevien perusoikeuskirjan VII osaston yleisten määräysten mukaisesti ja ottaen asianmukaisesti huomioon perusoikeuskirjassa tarkoitetut selitykset, joissa esitetään näiden määräysten lähteet.

2. Unioni liittyy ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen. Liittyminen ei vaikuta perussopimuksissa määriteltyyn unionin toimivaltaan.

3. Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä eurooppalaisessa yleissopimuksessa taatut ja jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuvat perusoikeudet ovat yleisinä periaatteina osa unionin oikeutta.”

EUT-sopimus

5 SEUT 288 artiklan toisen kohdan sanamuoto on seuraava:

”Asetus pätee yleisesti. Se on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.”

Asetus 2022/1854

6 Asetuksen 2022/1854 johdanto-osan 1, 5, 28, 30 ja 37 perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”(1) Sähkömarkkinoilla on nähty erittäin korkeita hintoja syyskuusta 2021 lähtien. – – Venäjän [federaation] helmikuussa 2022 aloittama hyökkäyssota Ukrainaa – – vastaan on johtanut kaasutoimitusten huomattavaan vähenemiseen. Venäjän [federaation] hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on aiheuttanut myös epävarmuutta muiden voimalaitoksissa käytettyjen hyödykkeiden – – tarjonnasta. Tämä on entisestään nostanut sähkön hintaa ja lisännyt sen epävakautta.

– –

(5) Nykyinen energiakriisi on vaikuttanut kielteisesti kaikkiin jäsenvaltioihin, joskin eri mitassa. – –

– –

(28) – – helmikuusta 2022 lähtien koettu äärimmäinen ja jatkuva hintojen nousu poikkeaa huomattavasti tavanomaisesta markkinatilanteesta, jossa esiintyy satunnaisia huippuhintoja. – –

– –

(30) Markkinatulojen yläraja olisi asetettava markkinatuloille eikä tuotannon kokonaistuloille – –, jotta ei vaikuteta merkittävästi hankkeen alkuperäiseen odotettuun kannattavuuteen. Riippumatta siitä, missä sopimusmuodossa sähkökauppaa käydään, markkinatulojen ylärajaa olisi sovellettava ainoastaan toteutuneisiin markkinatuloihin. Tämä on tarpeen, jotta ei aiheuteta haittaa tuottajille, jotka eivät tosiasiallisesti hyödy nykyisistä korkeista sähkön hinnoista sen vuoksi, että ne ovat suojanneet tulonsa sähkön tukkumarkkinoiden vaihteluilta. Näin ollen siltä osin kuin nykyiset tai tulevat sopimusvelvoitteet – – johtavat sähköntuotannosta saataviin markkinatuloihin, jotka jäävät alle markkinatulojen ylärajan, tämä asetus ei saisi vaikuttaa tällaisiin tuloihin. – –

– –

(37) Markkinatulojen ylärajan tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi tuottajien, välittäjien ja asiaankuuluvien markkinaosapuolten on toimitettava jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille sekä tarvittaessa verkonhaltijoille ja nimitetyille sähkömarkkinaoperaattoreille tarvittavat tiedot. Ottaen huomioon niiden yksittäisten transaktioiden suuren määrän, joiden osalta jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten

on varmistettava markkinatulojen ylärajan täytäntöönpano, kyseisten toimivaltaisten viranomaisten olisi voitava käyttää kohtuullisia arvioita markkinatulojen ylärajan laskemiseksi.”

7 Kyseisen asetuksen 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Kohde ja soveltamisala”, säädettiin seuraavaa:

”Tässä asetuksessa vahvistetaan hätätoimenpiteet, joilla lievennetään korkeiden energianhintojen vaikutuksia poikkeuksellisten, kohdennettujen ja ajallisesti rajoitettujen toimenpiteiden avulla. Kyseisillä toimenpiteillä pyritään vähentämään sähkönkulutusta, ottamaan käyttöön yläraja tiettyjen tuottajien sähköntuotannosta saamille markkinatuloille ja jakamaan ne uudelleen sähkön loppuasiakkaille kohdennetulla tavalla – –.”

8 Asetuksen 2 artiklan, jonka otsikko on ”Määritelmät”, sanamuoto oli seuraava:

”– – Lisäksi tässä asetuksessa tarkoitetaan

– –

5) ’markkinatuloilla’ realisoituneita tuloja, joita tuottaja saa vastineeksi sähkön myynnistä ja toimittamisesta unionissa, riippumatta siitä, missä sopimusmuodossa tällainen vaihto tapahtuu, mukaan lukien sähkönhankintasopimukset ja muut suojautumistoimet sähkön tukkumarkkinoiden vaihteluiden varalle, mutta lukuun ottamatta jäsenvaltioiden myöntämää tukea;

– –

9) ’ylijäämätuloilla’ tuottajien sähkön megawattituntia kohti saamien markkinatulojen ja 6 artiklan 1 kohdassa säädetyn sähkön markkinatulojen ylärajan, joka on 180 euroa megawattitunnilta [MWh], välistä positiivista erotusta;

– –”

9 Asetuksen 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Markkinatulojen pakollinen yläraja”, säädettiin seuraavaa:

”1. Tuottajien 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista lähteistä tuotetusta sähköstä saamien markkinatulojen yläraja on 180 euroa tuotetun sähkön megawattituntia kohti.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että markkinatulojen yläraja kohdistuu tuottajien ja tapauksen mukaan tuottajien puolesta sähkön tukkumarkkinoille osallistuvien välittäjien kaikkiin markkinatuloihin riippumatta markkinoiden aikavälistä, jolla transaktio toteutetaan, ja siitä, käydäänkö sähkökauppaa kahdenvälisesti vai keskitetyllä markkinapaikalla.

3. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön tehokkaita toimenpiteitä tuottajien 2 kohdan mukaisten velvoitteiden kiertämisen ehkäisemiseksi. Niiden on erityisesti varmistettava, että markkinatulojen ylärajaa tosiasiallisesti sovelletaan tapauksissa, joissa tuottajat ovat toisen yrityksen määräysvallassa tai osittain toisen yrityksen omistuksessa, erityisesti kun ne ovat osa vertikaalisesti integroitunutta yritystä.

4. Jäsenvaltioiden on päätettävä, soveltavatko ne markkinatulojen ylärajaa energiakaupan selvityksen yhteydessä vai sen jälkeen.

5. [Euroopan] komissio antaa jäsenvaltioille ohjausta tämän artiklan täytäntöönpanossa.”

10 Asetuksen 2022/1854 7 artiklassa, jonka otsikko on ”Markkinatulojen ylärajan soveltaminen sähköntuottajiin”, säädettiin seuraavaa:

”1. Edellä 6 artiklassa säädettyä markkinatulojen ylärajaa sovelletaan markkinatuloihin, jotka saadaan seuraavista lähteistä tuotetun sähkön myynnistä:

a) tuulivoima;

b) aurinkoenergia (aurinkolämpö ja aurinkosähkö);

c) geoterminen energia;

d) vesivoima ilman tekoallasta;

e) biomassapolttoaine (kiinteät tai kaasumaiset biomassapolttoaineet), lukuun ottamatta biometaania;

f) jätteet;

g) ydinvoima;

h) ruskohiili;

i) raakaöljytuotteet;

j) turve.

2. Edellä 6 artiklan 1 kohdassa säädettyä markkinatulojen ylärajaa ei sovelleta demonstrointihankkeisiin eikä tuottajiin, joiden tuloja tuotetun sähkön megawattituntia kohti on jo rajoitettu sellaisten valtion tai viranomaisten toimenpiteiden seurauksena, joita ei ole hyväksytty 8 artiklan nojalla.

3. Jäsenvaltiot voivat erityisesti tapauksissa, joissa 6 artiklan 1 kohdassa säädetyn markkinatulojen ylärajan soveltaminen aiheuttaa huomattavaa hallinnollista rasitetta, päättää, että markkinatulojen ylärajaa ei sovelleta tuottajiin, jotka tuottavat sähköä sähköntuotantolaitoksissa, joiden asennettu kapasiteetti on enintään 1 megawattia. – –

– –

6. Tuottajien, välittäjien ja asiaankuuluvien markkinaosapuolten sekä tapauksen mukaan siirtoverkonhaltijoiden on toimitettava jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille sekä tarvittaessa verkonhaltijoille ja nimetyille sähkömarkkinaoperaattoreille kaikki 6 artiklan soveltamiseksi tarvittavat tiedot, myös tuotetusta sähköstä ja siihen liittyvistä markkinatuloista[,] riippumatta markkinoiden aikavälistä, jolla transaktio toteutetaan, ja siitä[,] käydäänkö sähkökauppaa kahdenvälisesti, saman yrityksen sisällä vai keskitetyllä markkinapaikalla.”

11 Kyseisen asetuksen 8 artiklassa, jonka otsikko on ”Kansalliset kriisitoimenpiteet”, säädettiin seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot voivat

a) pitää voimassa tai ottaa käyttöön toimenpiteitä, joilla rajoitetaan edelleen 7 artiklan 1 kohdassa luetelluista lähteistä sähköä tuottavien tuottajien markkinatuloja, mukaan lukien mahdollisuus tehdä ero eri teknologioiden välillä, sekä muiden markkinaosapuolten markkinatuloja, mukaan lukien sähkökauppaa käyvät markkinaosapuolet;

– –

c) pitää voimassa tai ottaa käyttöön kansallisia toimenpiteitä, joilla rajoitetaan niiden tuottajien markkinatuloja, jotka tuottavat sähköä muista kuin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista lähteistä;

– –

2. Tämän asetuksen mukaisesti 1 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä koskevat seuraavat vaatimukset:

a) niiden on oltava oikeasuhteisia ja syrjimättömiä;

b) ne eivät saa vaarantaa investointisignaaleja;

c) niillä on varmistettava, että investointi- ja toimintakustannukset katetaan;

d) ne eivät saa vääristää sähkön tukkumarkkinoiden toimintaa eivätkä varsinkaan vaikuttaa ajojärjestykseen ja hinnanmuodostukseen tukkumarkkinoilla;

e) niiden on oltava unionin oikeuden mukaisia.”

12 Mainitun asetuksen 22 artiklassa, jonka otsikko on ”Voimaantulo ja soveltaminen”, säädettiin seuraavaa:

”1. Tämä asetus tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

2. Rajoittamatta velvoitetta varmistaa ylijäämätulojen jakaminen 10 artiklan mukaisesti ja käyttää väliaikaisen solidaarisuusmaksun tuotto 17 artiklan mukaisesti sekä rajoittamatta 20 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua raportointivelvoitetta, tätä asetusta sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2023 [asti] noudattaen seuraavaa:

– –

c) 6, 7 ja 8 artiklaa sovelletaan 1 päivästä joulukuuta 2022 30 päivään kesäkuuta 2023;

– –”

Belgian oikeus

Sähkölaki

13 Sähkömarkkinoiden järjestämisestä 29.4.1999 annetun lain (loi relative à l'organisation du marché de l'électricité; Moniteur belge 11.5.1999, s. 16264), sellaisena kuin se on muutettuna sähkömarkkinoiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ja sähköntuottajien saamien markkinatulojen ylärajan asettamisesta 16.12.2022 annetulla lailla (loi du 16 décembre 2022 modifiant la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité et introduisant un plafond sur les recettes issues du marché des producteurs d'électricité; Moniteur belge 22.12.2022, s. 98819), jota sovelletaan pääasiassa (jäljempänä sähkölaki), 22 ter §:ssä säädetään seuraavaa:

”1 § Tällä pykälällä otetaan käyttöön sähköntuottajien saamien markkinatulojen yläraja säätämällä 2 momentissa tarkoitettujen maksuvelvollisten 1.8.2022 ja 30.6.2023 välisenä ajanjaksona saamista ylijäämätuloista valtiolle kerättävästä maksusta.

2 § Maksuvelvollisia ovat

1° luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, jotka ovat 1 momentissa tarkoitettuna ajanjaksona syöttäneet siirtoverkkoon, verkkoon, jolla on myös siirtämisfunktio, (suljettuun) jakeluverkkoon, suljettuun teolliseen verkkoon, rautateiden sähköverkkoon tai suoratoimitusliittymään sähköä Belgiassa sijaitsevasta sähköntuotantolaitoksesta, jossa sähkö on tuotettu jollakin asetuksen [2022/1854] 7 artiklan [1 kohdassa] luetelluista teknologioista ja jonka asennettu kapasiteetti on vähintään 1 MW

2° ydinvoimaloiden toiminnanharjoittajat – –

3° ydinvoimaloiden toiminnanharjoittajiin sidoksissa olevat yhtiöt – –

4° asteittaisesta luopumisesta ydinenergian käyttämisestä teollisessa sähköntuotannossa 31.1.2003 annetun lain (loi du 31 janvier 2003 sur la sortie progressive de l'énergie nucléaire à des fins de production industrielle d'électricité; Moniteur belge 28.2.2003, s. 9879) 4/1 §:ssä tarkoitetut ydinvoimalaitosten omistajat.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, kansalaisten muodostamilta energiayhteisöiltä ja uusiutuvan energian yhteisöiltä tai vastaavilta alueellisessa lainsäädännössä tarkoitetuilta yhteisöiltä ei kanneta maksua edellyttäen, että ylijäämätulot siirretään suoraan kuluttajille, jotka ovat kyseisten yhteisöjen jäseniä.

3 § Edellä 2 momentissa tarkoitetun maksuvelvollisen maksettavaksi kuuluvan maksun suuruus on 100 prosenttia ylijäämätuloista.

Ylijäämätuloilla tarkoitetaan markkinatulojen ja 4 momentin mukaisesti määritetyn markkinatulojen ylärajan välistä positiivista erotusta, laskettuna jokaiselle 1 momentissa tarkoitettuna aikana megawattitunteina toimitetun sähkön myyntitapahtumalle kustakin Belgiassa sijaitsevasta sähköntuotantolaitoksesta, jossa sähkö on tuotettu jollakin asetuksen [2022/1854] 7 artiklan [1 kohdassa] luetelluista teknologioista ja jonka asennettu kapasiteetti on vähintään 1 MW.

Ylijäämätulojen oletetaan olevan nolla, jos markkinoilla myyty sähkö on tuotettu sähköntuotantolaitoksessa, johon sovelletaan tuotantotukimekanismia, jonka yhteydessä toimivaltainen viranomainen asettaa markkinatuloille ylärajan.

4 § Markkinatulojen yläraja on 130 euroa megawattitunnilta sähköä.

– –

5 § Markkinatuloja ovat tulot, jotka 2 momentissa tarkoitettu maksuvelvollinen on saanut kustakin liiketoimesta vastikkeena sähkön myynnistä ja toimituksesta 1 momentissa tarkoitettuna ajanjaksona riippumatta siitä, missä sopimusmuodossa tällainen vaihdanta tapahtuu, mukaan lukien sähkönhankintasopimukset ja muut suojatoimet sähkön tukkumarkkinoiden esiintyviä vaihteluja vastaan, pois lukien viranomaisen myöntämä tuki.

Ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen markkinatulojen määrittämiseksi sovelletaan seuraavia olettamia:

1° ydinvoima-alan kustannusten jakamisesta 11.4.2003 annetussa laissa (loi du 11 avril 2003 sur la contribution de répartition; Moniteur belge 15.7.2003, s. 37954) tarkoitettujen ydinvoimaloiden osalta markkinatulot lasketaan tuotantolaitoskohtaisesti ydinvoima-alan kustannusten jakamisesta 11.4.2003 annetun lain, sellaisena kuin se on muutettuna ydinvoimalaitosten purkamiseen ja näissä voimaloissa syntyvän ydinjätteen käsittelyyn kerättävistä varoista 11.4.2003 annetun lain ja sähkömarkkinoiden järjestämisestä 29.4.1999 annetun lain muuttamisesta 25.12.2016 annetulla lailla (loi du 25 décembre 2016 portant modifications de la loi du 11 avril 2003 sur les provisions constituées pour le démantèlement des centrales nucléaires et pour la gestion des matières fissiles irradiées dans ces centrales et de la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité; Moniteur Belge 29.12.2016, s. 90988), liitteessä olevan 3 luvun mukaisesti, missä yhteydessä
   a) termiinillä myytyjen sähkömäärien transaktioajankohdaksi katsotaan päivä, jona edellä 3 osassa tarkoitettu sähköpörssi julkaisee kalenteriperusteisen peruskuormatuotteen (baseload PPA) päivän hintanoteerauksen
   b) päiväkohtaisilla markkinoilla myytyjen sähkömäärien osalta transaktion katsotaan koskevan kutakin yhden tunnin toimitusjakson aikana toimitettua sähkömäärää

2° asteittaisesta luopumisesta ydinenergian käyttämisestä teollisessa sähköntuotannossa 31.1.2003 annetun lain 4/1 §:ssä tarkoitetun ydinvoimalan markkinatulot lasketaan asteittaisesta luopumisesta ydinenergian käyttämisestä teollisessa sähköntuotannossa 31.1.2003 annetun lain 4/1 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaisesti siten, että
   a) termiinillä myytyjen sähkömäärien transaktioajankohdaksi katsotaan kunkin kuukauden ensimmäinen arkipäivä, jona edellä mainitun 4/1 §:n soveltamisen yhteydessä merkityksellinen sähköpörssi julkaisee kalenteriperusteisen peruskuormatuotteen (baseload PPA) päivän hintanoteerauksen
   b) päiväkohtaisilla markkinoilla myytyjen sähkömäärien osalta transaktion katsotaan koskevan kutakin yhden tunnin toimitusjakson aikana toimitettua sähkömäärää

3° muille kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuille tuotantolaitoksille, joiden tuotannosta on tehty sähkönostosopimus, markkinatulot lasketaan kyseisen sopimuksen ehtojen mukaisesti, jos kaupalliset ehdot vastaavat kohtuullisia markkinaehtoja, edellyttäen, että
   a) termiinillä myytyjen sähkömäärien transaktioajankohdaksi katsotaan se päivä, joka edellä mainitun sopimuksen mukaan otetaan huomioon hinnan määrittämiseksi

b) päiväkohtaisilla markkinoilla myytyjen sähkömäärien osalta transaktion katsotaan koskevan kutakin yhden tunnin toimitusjakson aikana toimitettua sähkömäärää

4° muissa kuin 1, 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tuotantolaitoksissa, jotka eivät kuulu tuotantotukijärjestelmän piiriin tai joihin sovelletaan sellaista tuotantotukimekanismia, jossa tuen määrä ei riipu sähkön hintakehityksestä, tai sellaista tuotantotukimekanismia, jossa tuen määrä riippuu sähkön hintakehityksestä kolmen vuoden ajanjaksolla, markkinatulot lasketaan siten, että

a) vuonna –1 myytäväksi odotettu keskimääräinen vuosituotanto katsotaan myydyksi termiinillä vuoden peruskuormatuotteena (baseload PPA) käyttäen myyntistrategiaa, jossa yksi kolmannes myydään vuonna –3 (CAL+3), yksi kolmannes vuonna –2 (CAL+2) ja yksi kolmannes vuonna –1 (CAL+1) Belgiassa toimivan sähköpörssin julkaisemilla hinnoilla. Vuonna –1 myytäväksi odotetun keskimääräisen vuosituotannon katsotaan asetuksen [2022/1854] 7 artiklan [1 kohdan] a, b, d, e ja f alakohdassa lueteltuja teknologioita käyttävien sähköntuotantolaitosten osalta vastaavan vuoden 2019 vuosituotantoa. Jos sähköntuotantolaitos ei ollut toiminnassa vuonna 2019, maksuvelvollisen on ilmoitettava tästä odotetusta tuotannosta vuonna –1. Muiden sähköntuotantolaitosten osalta vuonna –1 myytäväksi odotetun keskimääräisen vuosituotannon katsotaan olevan 85 prosenttia tuotantolaitoksen enimmäistehosta
b) neljännestunneittain tuotetun ja myydyn sähkömäärän ja a kohdassa tarkoitetun sähkömäärän välinen positiivinen erotus katsotaan myydyksi markkinoiden viitehintaan tuntiperusteisesti
c) termiinillä myytyjen sähkömäärien transaktioajankohdaksi katsotaan päivä, jona Belgiassa toimiva sähköpörssi julkaisee kalenteriperusteisen peruskuormatuotteen (baseload PPA) päivän hintanoteerauksen
d) päiväkohtaisilla markkinoilla myytyjen sähkömäärien osalta yhden transaktion katsotaan koskevan jokaista yhden tunnin toimitusjaksoa

5° muiden kuin 1, 2, 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen tuotantolaitosten osalta markkinatulot lasketaan siten, että

a) myytäväksi odotettu keskimääräinen vuosituotanto vuonna –1 katsotaan myydyksi termiinillä vuoden –1 kalenteriperusteisen peruskuormatuotteen (baseload PPA) perusteella (CAL+1) Belgiassa toimivan sähköpörssin julkaisemilla hinnoilla. Vuonna –1 myytäväksi odotetun keskimääräisen vuosituotannon katsotaan asetuksen [2022/1854] 7 artiklan [1 kohdan] a, b, d, e ja f alakohdassa lueteltuja teknologioita käyttävien sähköntuotantolaitosten osalta vastaavan vuoden 2019 vuosituotantoa. Jos sähköntuotantolaitos ei ollut toiminnassa vuonna 2019, maksuvelvollisen on ilmoitettava tästä odotetusta tuotannosta vuonna –1. Muiden sähköntuotantolaitosten osalta vuonna –1 myytäväksi odotetun keskimääräisen vuosituotannon katsotaan olevan 85 prosenttia tuotantolaitoksen enimmäistehosta
b) neljännestunneittain tuotetun ja myydyn sähkömäärän ja a kohdassa tarkoitetun sähkömäärän välinen positiivinen erotus katsotaan myydyksi markkinoiden viitehintaan tuntiperusteisesti
c) termiinillä myydyn sähkömäärän transaktioajankohdaksi katsotaan se päivä, jona Belgiassa toimiva sähköpörssi julkaisee kalenteriperusteisen peruskuormatuotteen (baseload PPA) päivän hintanoteerauksen yhden vuoden toimituskaudeksi, tai jos tuotantolaitoksen tukimekanismi perustuu sähkön hintakehitykseen kuuden kuukauden ajanjaksolla, kuuden kuukauden toimituskaudeksi
d) päiväkohtaisilla markkinoilla myytyjen sähkömäärien osalta yhden transaktion katsotaan koskevan jokaista yhden tunnin toimitusjaksoa

6° edellä 3, 4 ja 5 kohdassa tarkoitettujen sähköntuotantolaitosten osalta 2 momentissa tarkoitettu maksuvelvollinen voi esittää näytön siitä, että markkinatulot poikkeavat 3, 4 ja 5 kohdassa mainituista tuloista, edellyttäen, että maksuvelvollinen esittää tällaisen näytön koko tuotantokantansa osalta ja että
   a) vertikaalisesti integroituneen yrityksen sisäisten myyntien ja ostojen tai sellaisten yritysten välisten ostojen ja myyntien, joista toinen on toisen määräysvallassa tai osittain toisen välittömässä tai välillisessä omistuksessa, katsotaan toteutuneen tämän pykälän mukaisesti hinnalla, joka on asianmukainen suhteessa transaktion toteutumispäivän markkinahintaan sille toimitusjaksolle, johon transaktio liittyy, sellaisena kuin Belgiassa toimiva sähköpörssi on sen julkaissut
   b) tuotetun ja myydyn sähkön määrää, jota ei ole myyty termiinillä, pidetään markkinoiden viitehinnalla myytynä
   c) kaikki termiinillä tapahtuva sähkön myynti katsotaan transaktioksi, joka määritetään sen transaktiopäivän, hinnan ja määrän perusteella
   d) päiväkohtaisilla markkinoilla myytyjen sähkömäärien osalta yhden transaktion katsotaan koskevan jokaista yhden tunnin toimitusjaksoa.

   Edellä 3 kohdassa tarkoitettua olettamaa lukuun ottamatta ylijäämätuloista vähennetään kustannukset, jotka liittyvät sähkön ostamiseen myytyjen mutta ei itse tuotettujen sähkömäärien toimittamiseksi 1 momentissa tarkoitettuna ajanjaksona, jos tosiasiallinen tuotanto on termiinillä myytyä tuotantoa pienempi, ja vähennys vastaa määrältään markkinoiden viitehinnan ja 4 momentissa tarkoitetun ylijäämätulojen ylärajan välistä positiivista erotusta. Tämä vähennys ei saa johtaa negatiivisiin ylijäämätuloihin, eikä kyseisten kustannusten siirtäminen edelliseltä kaudelta kyseessä olevalle kaudelle tai kyseessä olevalta kaudelta seuraavalle kaudelle ole mahdollista, kuten ei myöskään niiden siirtäminen eri tuotantolaitosten välillä.

6 § Edellä 2 kohdassa tarkoitettujen maksuvelvollisten on 1.8.2022 ja 31.12.2022 väliseltä ajanjaksolta kannettavan maksun osalta toimitettava ilmoitus [CREG:lle] viimeistään 30.4.2023.

Edellä 2 kohdassa tarkoitettujen maksuvelvollisten on 1.1.2023 ja 30.6.2023 väliseltä ajanjaksolta kannettavan maksun osalta toimitettava ilmoitus [CREG:lle] viimeistään 7.9.2023.

Ilmoitukseen on sisällyttävä vähintään seuraavat tiedot:

1° maksuvelvollisen täydelliset tunnistetiedot

2° sen jokaisen tuotantolaitoksen – – täydelliset tunnistetiedot ja kyseisenä ajanjaksona sähköntuotantolaitosta kohden syötetyn sähkön kokonaismäärä sekä kunkin sähköntuotantolaitoksen asennettu enimmäiskapasiteetti asianomaisen verkonhaltijan tai asianomaisten verkonhaltijoiden vahvistamana

3° jos sähkön kokonaismäärä 2 kohdassa tarkoitettua sähköntuotantolaitosta kohden jaetaan eri maksuvelvollisten kesken, sähkömäärän jakautuminen asianomaisten maksuvelvollisten kesken ja kaikki asiakirjat, jotka osoittavat asianomaisten maksuvelvollisten hyväksyneen jakamisen

4° kunkin tuotantolaitoksen neljännestuntikohtaisesti tuotettu ja myyty sähköprofiili asianomaisen verkonhaltijan tai asianomaisten verkonhaltijoiden vahvistamana

5° tarvittaessa maininta käytetystä Belgiassa toimivasta sähköpörssistä

6° tarvittaessa 5 momentin 2 kohdan 6 alakohdassa tarkoitettu näyttö, johon on liitettävä kaikki tositteet sekä perustelut valitulle myyntistrategialle

7° poiketen siitä, mitä 3–6 alakohdassa säädetään, 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen oikeushenkilöiden osalta näyttö siitä, että ylijäämätulot on siirretty suoraan kuluttajille. Muussa tapauksessa näiden oikeushenkilöiden on toimitettava 3–6 kohdassa tarkoitetut tiedot.

[CREG] määrittää ilmoituksen mallin ja toimitettavien asiakirjojen muodon

– –”

28.2.2023 tehty päätös

14 CREG teki 28.2.2023 annetun päätöksen sähkölain 22 ter §:n 6 momentin 4 kohdan nojalla. Päätöksessä määritetään sen ilmoituksen malli ja niiden asiakirjojen muoto, jotka sen, joka on velvollinen maksamaan kyseisen lain 22 ter §:n 1 momentissa säädetyn maksun, on toimitettava.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

15 Pääasian kantajat ovat joko yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä, jotka ovat asetuksen 2022/1854 7 artiklan 1 kohdassa luetelluista energialähteistä tuotetun sähkön tuottajia ja/tai toimittajia ja jotka kuuluvat 28.2.2023 annetun päätöksen soveltamisalaan, koska niihin sovelletaan sähkölain 22 ter §:n 2 momentilla käyttöön otettua maksua, tai muita yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä, jotka eivät ole sähköntuottajia tai -toimittajia mutta jotka myös kuuluvat kyseiseen soveltamisalaan, koska ne ovat velvollisia maksamaan kyseisen maksun, taikka energia-alan yritysten muodostamia toimialajärjestöjä, jotka toimivat jäsentensä intresseissä.

16 Yhtäältä Electrabel ja toisaalta FEBEG ym. nostivat 29.3.2023 ja Luminus ym. 30.3.2023 cour d’appel de Bruxellesissa (Brysselin ylioikeus, Belgia), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, kolme kannetta, joissa vaaditaan 28.2.2023 tehdyn päätöksen kumoamista. Kyseinen tuomioistuin yhdisti nämä kolme kannetta niiden samankaltaisuuksien vuoksi.

17 Pääasian kantajat vetoavat kanteidensa tueksi ensinnäkin kumoamisperusteisiin, jotka koskevat 28.2.2023 tehdyllä päätöksellä käyttöön otettujen olettamien poissulkevaa luonnetta. Electrabel väittää olennaisilta osin, että päätös on asetuksen 2022/1854 2 artiklan 5 alakohdan ja 6–8 artiklan vastainen, koska se velvoitetaan ilmoittamaan tuloja, jotka eivät ole tosiasiallisesti realisoituneet, vaikka kyseisessä asetuksessa velvoitetaan ilmoittamaan todelliset tulot. FEBEG ym. ja Luminus ym. väittävät, että mainittua asetusta ja erityisesti sen 6 ja 7 artiklaa ja SEUT 288 artiklaa on rikottu ja unionin oikeuden ensisijaisuuden ja tehokkuuden periaatteita loukattu, koska kyseisessä päätöksessä sovelletaan oikeudellisia olettamia niiden tulojen vahvistamiseksi, joihin sovelletaan sähkölain 22 ter §:ssä säädettyä ylärajaa. Ne korostavat tältä osin, että nämä olettamat ovat kyseessä olevasta energialähteestä riippuen joko sellaisia, etteivät ne ole kumottavissa, tai sellaisia, että ne ovat kumottavissa mutta tällöinkin vain tietyin edellytyksin ja käyttämällä muita olettamia. Niiden mukaan asetuksessa säädetään kuitenkin ainoastaan realisoituneiden markkinatulojen ylärajasta, joten tosiasiallisten tulojen ilmoittamisen pitäisi olla vähintään mahdollista.

18 Pääasian kantajat moittivat CREG:tä siitä, että se soveltaa 28.2.2023 tekemässään päätöksessä sähkölain 22 ter §:n 5 momentin 2 kohdan 1–6 alakohdassa vahvistettujen kuuden olettaman järjestelmää. Tällainen yksinomaan olettamiin perustuva järjestelmä johtaa niiden mukaan 100-prosenttiseen fiktiivisten tulojen verottamiseen, vaikka asetuksen 2022/1854 mukaan ylärajaa sovelletaan ”markkinatuloihin” eli sähköntuottajien tosiasiallisesti saamiin tuloihin. Asetuksessa säädetään niiden mukaan myös, että ylärajaa sovelletaan ”transaktiokohtaisesti”, kun taas kaikkien pääasiassa tarkasteltavien olettamien mukaan sähköä katsotaan myytävän päiväkohtaisesti sähköpörssissä määräytyvään kunkin päivän hintaan, jos sähkö myydään termiinillä, ja tuntikohtaisesti, jos sähkö myydään päivämarkkinoilla. Niiden mukaan tästä seuraa maksuvelvollisuus, jos yläraja ylittyy yhtenäkin päivänä tai toimitusjakson tuntina, vaikka tosiasiallisesti laskutettu keskimääräinen tai kiinteä hinta alittaisi markkinatulojen ylärajan. Yksinomaan olettamiin perustuvan järjestelmän käyttäminen ei ole niiden mukaan mitenkään perusteltua, ja sillä pyritään todellisuudessa kasvattamaan kannettavia määriä.

19 CREG ja Belgian valtio kiistävät kyseiset perustelut ja vetoavat erityisesti asetuksen 2022/1854 johdanto-osan 37 perustelukappaleeseen, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat käyttää kohtuullisia arvioita markkinatulojen ylärajan laskemiseksi. Kyseisessä asetuksessa ei vahvisteta erityistä sääntöä, jonka perusteella ylijäämätulojen määrä voidaan laskea, eikä komissio ole antanut tätä koskevia ohjausta, toisin kuin kyseisen asetuksen 6 artiklan 5 kohdassa säädetään. Sähkölaissa säädettyjen olettamien käyttäminen ei niiden mukaan johda fiktiivisten tulojen verottamiseen, ja niiden käyttämisellä voidaan lisäksi välttää tekniset vaikeudet, jotka liittyvät hinnan täsmälliseen määrittämiseen kullekin maksun soveltamisaikana myytävälle ja toimitettavalle sähkön megawattitunnille. Lisäksi ne pitävät sähkölain 22 ter §:n 5 momentin 2 kohdan 1 ja 2 alakohdassa säädettyjen olettamien kumoamattomuutta perusteltuna, koska järjestelmä perustuu aikaisempiin myyntistrategioihin, jotka on vahvistettu yhteistyössä asianomaisten ydinvoimaloiden toiminnanharjoittajien kanssa.

20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee aluksi, että se, että väitetyt lainvastaisuudet johtuvat sähkölain 22 ter §:n 5 momentin 2 kohdan 1–6 alakohdan soveltamisesta, ei vaikuta sen toimivaltaan tutkia 28.2.2023 tehdyn päätöksen laillisuus. Asiakysymyksen osalta se katsoo, että kansallisissa säännöksissä vahvistettujen olettamien, joihin kyseisessä päätöksessä tarkoitettu tuloja koskeva ilmoitus, joka on kunkin maksuvelvollisen maksettavaksi kuuluvan määrän vahvistamista edeltävä vaihe, perustuu, taustalla on olettamien kokonaisuus tai joukko peräkkäisiä olettamia, joita maksuvelvollinen ei voi koskaan täysin välttää, mistä seuraa, että maksuvelvollinen ei voi ilmoittaa tosiasiallisesti saamiaan tuloja.

21 Kyseinen tuomioistuin täsmentää tältä osin, ettei se näe riittävää teknistä perustetta sellaisten olettamien määrittämiselle, joiden on tarkoitus heijastaa kullekin teknologialle ominaisia tai jonkin muun erityispiirteen vuoksi perusteltuja myyntistrategioita, sen sijaan, että maksuvelvolliset dokumentoisivat todelliset myyntistrategiansa ja todelliset tulonsa ainakin silloin, kun se on mahdollista. Ensin asetuksella 2022/1854 säädettyä ja sitten myös Belgian lainsäätäjän käyttöön ottamaa ylärajaa sovelletaan nimittäin ainoastaan tietyillä teknologioilla tuotettavaan sähköön, ja ilmoittamisjärjestelmä perustuu tiettyjen tietojen jäljitettävyyteen tietyllä laitoksella. Sen mukaan on siis niin, että vaikka olettamien käyttöä voidaan perustella teknisillä vaikeuksilla, niillä ei voida perustella sitä, että olettamat eivät ole kumottavissa.

22 Lisäksi asetuksen 2022/1854 6–8 artiklasta, luettuna yhdessä sen 2 artiklan 5 ja 9 alakohdan kanssa, ilmenee ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mielestä, että ylijäämätulot on laskettava tuottajien tosiasiallisesti saamien markkinatulojen perusteella. Tätä tukee sen mukaan käyttöön otetun järjestelmän systematiikka, jossa ensi näkemältä edellytetään arvioinnin

perustamista tosiasiallisesti saatuihin tuloihin. Kyseisen asetuksen johdanto-osan 30 perustelukappale tukee sen mielestä tätä arviointia. Vaikka saman asetuksen johdanto-osan 37 perustelukappaleessa todetaankin, että jäsenvaltioiden olisi voitava käyttää kohtuullisia arvioita markkinatulojen ylärajan laskemiseksi, kyseinen perustelukappale ei kuitenkaan voi olla esteenä itse asetuksen säännösten soveltamiselle. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lisää, ettei se ole myöskään vakuuttunut siitä, että mahdollisuus antaa jäsenvaltioiden käyttää arvioita antaa niille mahdollisuuden säätää järjestelmästä, joka perustuu yksinomaan kumoamattomiin olettamiin tai olettamiin, jotka ovat osittain kumottavissa mutta joiden yhteydessä jäsenvaltion teoreettisesti ennalta määrittelemien seikkojen vaikutus säilyy eikä tosiasiallisesti saatuja tuloja oteta huomioon.

23 Toiseksi Electrabel ja FEBEG ym. väittävät riidanalaisen päätöksen soveltamisajanjakson osalta lähinnä, että siltä osin kuin 28.2.2023 annetussa päätöksessä vahvistetaan ilmoitusmalli ajanjaksolle 1.8.–31.12.2022, kun taas asetuksen 2022/1854 mukaan ylärajan soveltaminen alkaa 1.12.2022, päätös on muun muassa kyseisen asetuksen 6–8, 20 ja 22 artiklan, SEUT 288 artiklan, unionin oikeuden ensisijaisuuden ja tehokkuuden periaatteiden sekä vilpittömän yhteistyön periaatteen vastainen. Ne huomauttavat, että komission 14.9.2022 tekemässä ehdotuksessa neuvoston asetukseksi korkeisiin energianhintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä (COM (2022) 473 final), joka johti asetuksen 2022/1854 antamiseen, jätettiin jäsenvaltioille mahdollisuus päättää ylärajan soveltamisen aikaistamisesta, mutta tätä mahdollisuutta ei otettu asetuksen lopulliseen versioon. Mainitussa asetuksessa ei niiden mukaan myöskään anneta jäsenvaltioille oikeutta kantaa ylijäämätuloista maksua taannehtivasti.

24 CREG ja Belgian valtio vastaavat lähinnä ensinnäkin, että Belgian lainsäätäjä saattoi yleisen verotusvaltansa nojalla toimia niin kuin se toimi ajanjakson 1.8.–30.11.2022 osalta, toiseksi, että asetuksen 2022/1854 8 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat ”pitää voimassa tai ottaa käyttöön toimenpiteitä, joilla rajoitetaan edelleen markkinatuloja”, ja kolmanneksi, että se, ettei edellisessä kohdassa mainittuun asetusehdotukseen sisältynyttä mahdollisuutta soveltaa kyseistä asetusta vapaaehtoisesti jo aikaisemmin sisällytetty lopulta hyväksyttyyn tekstiin, selittyy tällaisen säännöksen hyödyttömyydellä.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että Belgian lainsäätäjä ei perustellut sitä, miksi se asetti kyseessä olevan maksun voimaantulopäiväksi eri päivämäärän kuin asetuksessa 2022/1854, vaan tyytyi toteamaan, että käyttöön otettu järjestelmä ei ole veroasioissa sovellettavan taannehtivuuskiellon periaatteen vastainen. Sähkölain esitöistä ei sen mukaan myöskään ilmene, että kyseessä oleva maksu olisi hybridiluonteinen eli unionin oikeudesta riippumaton kansallinen toimenpide 1.8.2022–30.11.2022 ja asetuksen 2022/1854 täytäntöönpanoa 1.12.2022 alkaen. Tällä perusteella ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että kyseisen asetuksen 22 artiklan 2 kohta näyttäisi ensi katsomalta olevan esteenä kansallisille toimenpiteille, joilla asetuksessa säädetyn järjestelmän soveltaminen aloitetaan aikaisemmin kuin kyseisessä säännöksessä säädettynä päivänä, kun otetaan huomioon unionin oikeuden ensisijaisuuden ja tehokkuuden periaatteet sekä vilpittömän yhteistyön periaate. Se katsoo tältä osin, että asetuksen 2022/1854 8 artiklan 1 kohdan a alakohta ei ole selvä siltä osin, sisältääkö kyseisessä säännöksessä jäsenvaltioille annettu mahdollisuus pitää voimassa tai ottaa käyttöön toimenpiteitä, joilla rajoitetaan markkinatuloja edelleen, oikeuden ottaa käyttöön ylärajajärjestelmä ennen kyseisen asetuksen voimaantulopäivää.

26 Tässä tilanteessa cour d'appel de Bruxelles (Brysselin ylioikeus, Belgia) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [asetuksen 2022/1854] 6, 7 ja 8 artiklaa, luettuina yhdessä sen 2 artiklan 5 ja 9 alakohdan kanssa, sen johdanto-osan kaikkien perustelukappaleiden valossa ja erityisesti yhdessä SEUT 288 ja SEU 6 artiklan kanssa, tulkittava siten, että ne ovat esteenä sähkölain 22 ter §:n ja erityisesti sen 5 momentin 2 kohdan kaltaisille kansallisille toimenpiteille, joissa säädetään, että kyseisen asetuksen 6 artiklassa säädetty yläraja tarkoittaa, että tämän ylärajan ylittävät tulot kerätään maksuina sähköntuottajilta, jos tulojen ylijäämäisyys asetettuun ylärajaan verrattuna määritetään tiettyjen laitosten tietyiltä markkinoilta saamien tulojen perusteella käyttämällä olettamia, jotka eivät ole kumottavissa ja joiden avulla laitoksille lasketaan teoreettiset tulot (ks. sähkölain 22 ter §:n 5 momentin 2 kohdan 1 ja 2 alakohta), ja siten estetään maksuvelvollisia ilmoittamasta ja käyttämästä laskennassa todellisia tulojaan?

2) Onko [asetuksen 2022/1854] 6, 7 ja 8 artiklaa, luettuina yhdessä sen 2 artiklan 5 ja 9 alakohdan kanssa, sen johdanto-osan kaikkien perustelukappaleiden valossa ja erityisesti yhdessä SEUT 288 ja SEU 6 artiklan ja suhteellisuusperiaatteen kanssa, tulkittava siten, että ne ovat esteenä sähkölain 22 ter §:n ja erityisesti sen 5 momentin 2 kohdan kaltaisille kansallisille toimenpiteille, joissa säädetään, että kyseisen asetuksen 6 artiklassa säädetty yläraja tarkoittaa, että tämän ylärajan ylittävät tulot kerätään maksuina sähköntuottajilta, jos tulojen ylijäämäisyys asetettuun ylärajaan verrattuna määritetään tiettyjen laitosten tietyiltä markkinoilta saamien tulojen perusteella (ks. sähkölain 22 ter §:n 5 momentin 2 kohdan 3, 4, 5 ja 6 alakohta) käyttämällä olettamia, joiden esitetään olevan kumottavissa mutta jotka voidaan kumota yhtäältä vain esittämällä näyttöä sähköntuottajien kaikkien laitosten tosiasiallisista tuloista, [mainitun] asetuksen soveltamisalaan kuulumattomat laitokset mukaan luettuina, ja toisaalta vain käyttämällä tiettyjä muita olettamia, jolloin estetään maksuvelvollisia ilmoittamasta ja käyttämästä laskennassa todellisia tulojaan?

3) Onko [asetuksen 2022/1854] 6, 7, 8 ja 22 artiklaa, luettuina yhdessä unionin oikeuden ensisijaisuuden ja tehokkuuden periaatteiden ja vilpittömän yhteistyön periaatteen (SEU 4 artiklan 3 kohta) ja erityisesti SEUT 288 artiklan kanssa ja kyseisen asetuksen johdanto-osan perustelukappaleiden valossa, tulkittava siten, että ne ovat esteenä 16.12.2022 annetulla lailla [sähkölakiin lisätyn] 22 ter §:n 1 momentin kaltaisille kansallisille toimenpiteille, jotka on toteutettu kyseisen asetuksen voimaantulon jälkeen ja joilla sähköntuottajien saamien markkinatulojen yläraja pannaan täytäntöön aikaisempana ajankohtana kuin 1.12.2022 eli jo 1.8.2022?”

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt asian käsittelemistä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan mukaisessa nopeutetussa ennakkoratkaisumenettelyssä.

28 Tämä pyyntö hylättiin unionin tuomioistuimen presidentin 10.1.2024 antamalla määräyksellä Electrabel ym. (C-633/23, EU:C:2024:41).

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ja toinen kysymys

29 Aluksi on mainittava yhtäältä, että ensimmäisen ja toisen kysymyksen, joita on tarkasteltava yhdessä, sanamuodon mukaan ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii markkinatulojen, joihin sovelletaan asetuksen 2022/1854 ”6 artiklassa säädettyä markkinatulojen ylärajaa”, määrittämisen yksityiskohtia. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että nyt käsiteltävässä asiassa markkinatulojen ylärajaksi on sähkölain 22 ter §:n 4 momentissa vahvistettu 130 euroa tuotettua sähkön megawattituntia kohti, kun taas kyseisen asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään, että siinä tarkoitettujen markkinatulojen yläraja on 180 euroa tuotettua sähkön megawattituntia kohti. Kyseisen asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään kuitenkin olennaisilta osin, että jäsenvaltiot voivat muun muassa ottaa käyttöön toimenpiteitä, joilla rajoitetaan edelleen tällaisia tuloja.

30 On siis todettava, että pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa säännöstössä säädetty yläraja ei ole asetuksen 2022/1854 ”6 artiklassa säädetty” yläraja vaan kyseisen asetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti vahvistettu kansallinen yläraja.

31 Toisaalta on niin, että vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään muun muassa SEU 6 artiklan tulkintaa, se ei selitä, miltä osin tulkinta on tarpeen pääasioiden ratkaisemiseksi. Ennakkoratkaisupyyntöön ei nimittäin sisälly mitään perustelua siitä, miksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii kyseisen artiklan tulkintaa, eikä siinä esitetä yhteyttä, jonka se katsoo vallitsevan kyseisen artiklan ja pääasiassa kyseessä olevan kansallisen säännöstön välillä. Näin ollen SEU 6 artiklan tulkinta ei vaikuta tarpeelliselta näiden oikeusriitojen ratkaisemiseksi.

32 Edellä esitetyn perusteella on ymmärrettävä, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen 2022/1854 6–8 artiklaa, luettuna yhdessä sen 2 artiklan 5 ja 9 alakohdan, SEUT 288 artiklan ja suhteellisuusperiaatteen kanssa, tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan niiden tulojen määrä, joihin sovelletaan kyseisen 8 artiklan mukaisesti vahvistettua markkinatulojen ylärajaa, määritetään kyseessä olevasta sähköntuotantolaitoksesta riippuen joko kumoamattomien olettamien perusteella tai sellaisten kumottavissa olevien olettamien perusteella, jotka voidaan kumota vain yhtäältä osoittamalla asianomaisen toimijan kaikkien tuotantolaitosten todelliset tulot ja toisaalta soveltamalla muita olettamia.

33 Tässä yhteydessä on muistutettava, että asetuksen 2022/1854 6 artiklan 1 kohdassa säädetään, että tuottajien 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista lähteistä tuotetusta sähköstä saamien markkinatulojen yläraja on 180 euroa tuotetun sähkön megawattituntia kohti. Kyseisen 6 artiklan 2 kohdassa lisätään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että markkinatulojen yläraja kohdistuu tuottajien ja tapauksen mukaan tuottajien puolesta sähkön tukkumarkkinoille osallistuvien välittäjien kaikkiin markkinatuloihin riippumatta markkinoiden aikavälistä, jolla transaktio toteutetaan, ja siitä, käydäänkö sähkökauppaa kahdenvälisesti vai keskitetyllä markkinapaikalla. Lisäksi saman artiklan 3 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on otettava käyttöön tehokkaita toimenpiteitä tuottajien 2 kohdan mukaisten velvoitteiden kiertämisen ehkäisemiseksi ja erityisesti varmistettava, että markkinatulojen ylärajaa tosiasiallisesti sovelletaan tapauksissa, joissa tuottajat ovat toisen yrityksen määräysvallassa tai osittain toisen yrityksen

omistuksessa, erityisesti kun ne ovat osa vertikaalisesti integroitunutta yritystä. Asetuksen 2022/1854 6 artiklan 4 kohdassa puolestaan täsmennetään, että jäsenvaltioiden on päätettävä, soveltavatko ne markkinatulojen ylärajaa energiakaupan selvityksen yhteydessä vai sen jälkeen.

34 Lisäksi on niin, että vaikka kyseisen 6 artiklan 5 kohdassa säädetään, että komissio antaa jäsenvaltioille ohjausta kyseisen artiklan täytäntöönpanossa, on selvää, ettei komissio ole antanut tältä osin mitään ohjeita.

35 Asetuksen 2022/1854 7 artiklan 1 kohdassa todetaan, että kyseisen asetuksen 6 artiklassa säädettyä markkinatulojen ylärajaa sovelletaan markkinatuloihin, jotka saadaan kyseisessä säännöksessä luetelluista energialähteistä tuotetun sähkön myynnistä. Sen 6 kohdassa myös täsmennetään, että tuottajien, välittäjien ja asiaankuuluvien markkinaosapuolten sekä tapauksen mukaan siirtoverkonhaltijoiden on toimitettava jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille sekä tarvittaessa verkonhaltijoille ja nimetyille sähkömarkkinaoperaattoreille kaikki 6 artiklan soveltamiseksi tarvittavat tiedot, myös tuotetusta sähköstä ja siihen liittyvistä markkinatuloista, riippumatta markkinoiden aikavälistä, jolla transaktio toteutetaan, ja siitä, käydäänkö sähkökauppaa kahdenvälisesti, saman yrityksen sisällä vai keskitetyllä markkinapaikalla.

36 Asetuksen 2022/1854 8 artiklan 1 kohdassa puolestaan säädetään, että jäsenvaltiot voivat toteuttaa muita toimenpiteitä, jotka luetellaan kyseisen kohdan a–e alakohdassa. Erityisesti ne voivat a alakohdan mukaan pitää voimassa tai ottaa käyttöön toimenpiteitä, joilla rajoitetaan edelleen 7 artiklan 1 kohdassa luetelluista lähteistä sähköä tuottavien tuottajien markkinatuloja, mihin kuuluu mahdollisuus tehdä ero eri teknologioiden välillä, sekä muiden markkinaosapuolten markkinatuloja, mukaan lukien sähkökauppaa käyvät markkinaosapuolet. Kyseisen 8 artiklan 2 kohdassa täsmennetään, että kyseisen asetuksen mukaisesti 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden on oltava oikeasuhteisia ja syrjimättömiä, ne eivät saa vaarantaa investointisignaaleja, niillä on varmistettava, että investointi- ja toimintakustannukset katetaan, ne eivät saa vääristää sähkön tukkumarkkinoiden toimintaa eivätkä varsinkaan vaikuttaa ajojärjestykseen ja hinnanmuodostukseen tukkumarkkinoilla, ja niiden on oltava unionin oikeuden mukaisia.

37 Asetuksen 2022/1854 2 artiklan 5 alakohdassa täsmennetään, että ”markkinatuloilla” tarkoitetaan realisoituneita tuloja, joita tuottaja saa vastineeksi sähkön myynnistä ja toimittamisesta unionissa, riippumatta siitä, missä sopimusmuodossa tällainen vaihto tapahtuu, mukaan lukien sähkönhankintasopimukset ja muut suojautumistoimet sähkön tukkumarkkinoiden vaihteluiden varalle, mutta lukuun ottamatta jäsenvaltioiden myöntämää tukea. Kyseisen 2 artiklan 9 alakohdassa mainitaan, että ”ylijäämätuloilla” tarkoitetaan tuottajien sähkön megawattituntia kohti saamien markkinatulojen ja 6 artiklan 1 kohdassa säädetyn sähkön markkinatulojen ylärajan, joka on 180 euroa megawattitunnilta, välistä positiivista erotusta.

38 On siis todettava, että vaikka yhdessäkään asetuksen 2022/1854 merkityksellisistä säännöksistä ei täsmennetä menetelmää, jonka mukaan on määritettävä ne markkinatulot, joihin kyseisessä asetuksessa säädettyä tulojen ylärajaa koskevaa toimenpidettä on sovellettava, niiden sanamuodosta ilmenee kuitenkin, että – kuten myös julkisasiamies on pääasiallisesti esittänyt ratkaisuehdotuksensa 38 ja 39 kohdassa – tällaista ylärajaa koskevaa toimenpidettä ei voida soveltaa teoreettisiin tuloihin, jotka eivät vastaa markkinoiden todellista tilaa, vaan tulojen on heijastettava realistisesti asianomaisten tuottajien saamia tuloja.

39 Kyseisen asetuksen johdanto-osan 30 perustelukappaleessa todetaan lisäksi, että markkinatulojen yläraja olisi asetettava ”markkinatuloille eikä tuotannon kokonaistuloille” ja että riippumatta siitä, missä sopimusmuodossa sähkökauppaa käydään, markkinatulojen ylärajaa olisi sovellettava ”ainoastaan toteutuneisiin” markkinatuloihin.

40 Koska missään asetuksen 2022/1854 säännöksessä ei täsmennetä yksityiskohtaisia sääntöjä siitä, miten määritetään ne markkinatulot, joihin tulojen ylärajaa koskevaa toimenpidettä on sovellettava, niiden määrittäminen kuuluu jäsenvaltioiden tehtäviin. Koska jäsenvaltiot soveltavat näin tehdessään kyseistä asetusta ja siis unionin oikeutta, niiden on kuitenkin käytettävä toimivaltaansa unionin oikeutta noudattaen ja siten kussakin yksittäistapauksessa tavalla, jolla voidaan turvata erityisesti kyseisen asetuksen säännösten tehokas vaikutus (ks. analogisesti tuomio 21.12.2023, komissio v. Tanska (Enimmäispysäköintiaika), C-167/22, EU:C:2023:1020, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 30.4.2025, Alenopik, C-745/23, EU:C:2025:294, 28 kohta).

41 Niinpä seuraavaksi on arvioitava, voivatko jäsenvaltiot käyttää tässä yhteydessä olettamia määrittääkseen täsmällisesti niiden markkinatulojen määrän, joihin ne soveltavat asetuksessa 2022/1854 säädettyä tulojen ylärajaa koskevaa toimenpidettä.

42 Tältä osin on ensimmäiseksi mainittava, että kyseisen asetuksen johdanto-osan 37 perustelukappaleen mukaan markkinatulojen ylärajan tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi tuottajien, välittäjien ja asiaankuuluvien markkinaosapuolten on toimitettava jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille sekä tarvittaessa verkonhaltijoille ja nimitetyille sähkömarkkinaoperaattoreille tarvittavat tiedot, joskin jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten olisi niiden yksittäisten transaktioiden suuri määrä, joiden osalta kyseisten viranomaisten on varmistettava markkinatulojen ylärajan täytäntöönpano, huomioon ottaen voitava käyttää ”kohtuullisia arvioita” markkinatulojen ylärajan laskemiseksi.

43 Kuten myös julkisasiamies on esittänyt ratkaisuehdotuksensa 50 kohdassa, arvio on aina lähtökohtaisesti likimääräinen laskelma tietystä arvosta eikä siis aina vastaa tarkkaa arvoa. Näin ollen todellisten tulojen ja oletettujen tulojen välinen mahdollinen ero voidaan hyväksyä ilman, että tästä seuraa, että olettamien käyttäminen on välttämättä ristiriidassa asetuksen 2022/1854 kanssa, kunhan tällainen ero, joka voi lisäksi olla sekä negatiivinen että positiivinen, on kohtuullinen eli melko vähäinen ja kunhan näiden olettamien perusteella tehdyt arviot edustavat markkinoiden todellista tilaa tarkastelujaksolla.

44 Toiseksi, kuten asetuksen 2022/1854 1 artiklasta ilmenee, asetuksen tarkoituksena on muun muassa ottaa käyttöön hätätoimenpide, jolla lievennetään korkeiden energianhintojen vaikutuksia poikkeuksellisilla, kohdennetuilla ja ajallisesti rajoitetuilla toimenpiteillä, joilla pyritään erityisesti ottamaan käyttöön yläraja tiettyjen tuottajien sähköntuotannosta saamille markkinatuloille ja jakamaan ne uudelleen sähkön loppuasiakkaille kohdennetulla tavalla.

45 Tällaisessa kiireellisessä asiayhteydessä ja mainittu sähkön loppuasiakkaiden suojelua koskeva tavoite huomioon ottaen kohtuullisten arvioiden, myös olettamien, käyttäminen lyhyen aikavälin toimenpiteiden nopeaan täytäntöönpanoon voi olla asianmukainen tai jopa tarpeellinen keino asetuksessa 2022/1854 säädetyn tulojen ylärajaa koskevan toimenpiteen tehokkuuden varmistamiseksi ja siten kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi.

46 Kolmanneksi on todettava, että kyseisen asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on otettava käyttöön tehokkaita toimenpiteitä, joilla varmistetaan ylärajan tehokas soveltaminen ja estetään velvoitteiden kiertäminen. Kun otetaan huomioon se, mitä säädetään mainitun asetuksen 6 artiklan 2 kohdassa ja 7 artiklan 6 kohdassa, joiden sanamuoto palautettiin mieleen edellä 33 ja 35 kohdassa, tämä voi edellyttää erittäin suuren tietomäärän keräämistä ja käsittelyä. Tämän seikan perusteella voidaan siis myös katsoa, että olettamien käyttäminen voi olla tarpeen kyseessä olevien kansallisten markkinoiden erityispiirteiden tai tulojen, joihin samassa asetuksessa säädettyä ylärajaa koskevaa toimenpidettä on tosiasiallisesti sovellettava, erottamiseen mahdollisesti liittyvien teknisten vaikeuksien vuoksi.

47 Unionin lainsäätäjä on sitä paitsi myöntänyt, että tämän ylärajan käyttöönotosta mahdollisesti aiheutuva hallinnollinen rasite on merkittävä, koska se on asetuksen 2022/1854 7 artiklan 3 kohdassa antanut jäsenvaltioille muun muassa mahdollisuuden päättää erityisesti tapauksissa, joissa 6 artiklan 1 kohdassa säädetyn markkinatulojen ylärajan soveltaminen aiheuttaa huomattavaa hallinnollista rasitetta, että ylärajaa ei sovelleta tuottajiin, jotka tuottavat sähköä sähköntuotantolaitoksissa, joiden asennettu kapasiteetti on enintään 1 MW.

48 Näistä seikoista seuraa, että asetus 2022/1854 ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio käyttää olettamia määrittääkseen niiden markkinatulojen määrän, joihin kyseisessä asetuksessa säädettyä ylärajaa koskevaa toimenpidettä sovelletaan, kunhan olettamien avulla voidaan saada mainituista tuloista kohtuullisia arvioita, jotka edustavat markkinoiden todellista tilaa tarkastelujaksolla.

49 Tältä osin on mainittava yhtäältä, että se, että jäsenvaltio päättää asianomaisista toimijoista, tuotantolaitoksista tai teknologioista riippuen ottaa tarvittaessa käyttöön objektiivisiin erotteluperusteisiin perustuvia olettamia tai peräkkäisiä olettamia, ei ole omiaan osoittamaan, että edellisessä kohdassa mainittu edellytys ei täyttyisi, kunhan kunkin mahdollisesti kyseessä olevan toimijoiden, tuotantolaitosten tai teknologioiden luokan osalta käyttöön otettu olettama mahdollistaa kohtuullisen arvion saamisen kullekin luokalle ominaisista tuloista, sillä mahdollisuus tehdä ero teknologioiden välillä on jopa nimenomaisesti sallittu asetuksessa 2022/1854 ja erityisesti sen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdassa. Toisaalta myös kumoamattomien olettamien käyttäminen voi täyttää tämän edellytyksen erityisesti silloin, kun tällaiset olettamat koskevat sellaisten tuottajien rajoitettua ja erityistä joukkoa, joiden tulot on niille ominaisten olosuhteiden tai kyseessä olevien kansallisten markkinoiden erityispiirteiden vuoksi vahvistettu etukäteen yhteisymmärryksessä viranomaisten kanssa tai niistä on säädetty kansallisessa lainsäädännössä, joten asianomaiset tuottajat eivät voi helposti poiketa niistä.

50 Näistä toteamuksista seuraa myös, että tällaisten olettamien käyttämistä ei voida pitää suhteellisuusperiaatteen vastaisena – kunhan ne täyttävät mainitun edellytyksen. Tältä osin on muistutettava, että kyseinen periaate, joka kuuluu yleisiin oikeusperiaatteisiin ja jota jäsenvaltioiden on siis edellä 40 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti noudatettava, kun ne soveltavat unionin oikeutta, edellyttää, että kyseessä olevan säännöstön legitiimit tavoitteet ovat toteutettavissa unionin oikeuden säännöksessä säädettyjen keinojen avulla ja että näillä keinoilla ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi (ks. vastaavasti tuomio 21.2.2008, Netto Supermarkt, C-271/06, EU:C:2008:105, 19 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 8.12.2020, Unkari v. parlamentti ja neuvosto, C-620/18, EU:C:2020:1001, 111 kohta).

51 Kun otetaan huomioon se, miten nopeasti asetuksella 2022/1854 säädetty tulojen ylärajaa koskeva toimenpide oli otettava käyttöön – mikä tapahtui sähkön loppuasiakkaiden suojaamiseksi –, sekä kyseisen toimenpiteen poikkeuksellisuus ja rajoitettu ajallinen soveltamisala, tarvittaessa kumoamattomienkin olettamien käyttäminen niiden tulojen määrittämiseksi täsmällisesti, joihin mainittua toimenpidettä on sovellettava, vaikuttaa oikeasuhteiselta, kunhan – kuten edellä 48 kohdassa mainittiin – olettamien avulla voidaan saada mainituista tuloista kohtuullisia arvioita, jotka edustavat markkinoiden todellista tilaa tarkastelujaksolla.

52 Koska sen konkreettinen arviointi, täyttääkö tietty olettama tämän edellytyksen, on luonteeltaan tosiseikkoja koskeva, se kuuluu kansallisten tuomioistuinten, tässä tapauksessa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, valvonnassa toimivien kansallisten viranomaisten toimivaltaan. Unionin tuomioistuin voi kuitenkin oikeuskäytäntönsä mukaan esittää ennakkoratkaisupyyntöön vastatessaan täsmennyksiä, joilla ohjataan kansallista tuomioistuinta sen suoritettavaksi kuuluvassa arvioinnissa (ks. analogisesti tuomio 21.2.2006, Halifax ym., C-255/02, EU:C:2006:121, 77 kohta ja tuomio 11.1.2024, Nárokuj, C-755/22, EU:C:2024:10, 42 kohta).

53 Niinpä tässä arvioinnissa on otettava huomioon kaikki tosiseikat ja tekniset seikat, jotka ovat ominaisia paitsi asianomaisten toimijoiden ja tuotantolaitosten tilanteelle myös kansallisille sähkömarkkinoille. Tältä osin merkitystä voi siis olla tällaiset ominaispiirteet huomioon ottaen muun muassa tietojen, joiden avulla voidaan määrittää sähkön loppuasiakkaiden suojelua koskevan tavoitteen saavuttamisen kiireellisyyden kannalta asianmukaisessa ajassa sellaisten tuotantolaitosten tai toimijoiden tarkat tulot, joihin kyseessä olevaa ylärajaa koskevaa toimenpidettä sovelletaan, keräämiseen ja valvontaan liittyvien vaikeuksien laajuudella, sillä, ovatko käyttöön otetut olettamat riittävän täsmällisiä, jotta vältetään se, että asianomaisten toimijoiden saamat tulot arvioidaan huomattavasti liian suuriksi tai pieniksi, sekä sillä, onko olemassa korjausmekanismi, jonka avulla toimijat tai kansalliset viranomaiset voivat tarvittaessa käyttää todellisia tuloja tällaisiin olettamiin perustuvan tuloksen oikaisemiseksi, jos olettamien avulla ei voida saada kohtuullisia arvioita, jotka edustavat markkinoiden todellista tilaa tarkastelujaksolla.

54 Lisäksi, kun otetaan huomioon edellä 40 kohdassa todettu, unionin tuomioistuimen ei ole tarpeen lausua ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen siltä pyytämästä SEUT 288 artiklan tulkinnasta.

55 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen 2022/1854 6–8 artiklaa, luettuna yhdessä sen 2 artiklan 5 ja 9 alakohdan sekä suhteellisuusperiaatteen kanssa, tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan niiden tulojen määrä, joihin sovelletaan kyseisen 8 artiklan mukaisesti vahvistettua markkinatulojen ylärajaa, määritetään kyseessä olevasta sähköntuotantolaitoksesta riippuen joko kumoamattomien olettamien perusteella tai sellaisten kumottavissa olevien olettamien perusteella, jotka voidaan kumota vain yhtäältä osoittamalla asianomaisen toimijan kaikkien tuotantolaitosten todelliset tulot ja toisaalta soveltamalla muita olettamia, kunhan näiden olettamien avulla voidaan saada mainituista tuloista kohtuullisia arvioita, jotka edustavat markkinoiden todellista tilaa tarkastelujaksolla.

Kolmas kysymys

56 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen 2022/1854 6–8 artiklaa ja 22 artiklan 2 kohdan c alakohtaa, luettuina yhdessä SEUT 288 artiklan sekä unionin oikeuden ensisijaisuuden ja tehokkuuden periaatteiden ja vilpittömän

yhteistyön periaatteen kanssa, tulkittava siten, että ne ovat esteenä kyseisen asetuksen voimaantulon jälkeen annetulle kansalliselle säännöstölle, jossa säädetään markkinatulojen ylärajaa koskevan toimenpiteen, joka on samankaltainen kuin se, joka kyseisessä asetuksessa edellytetään otettavaksi käyttöön, soveltamisesta samassa asetuksessa säädettyä ajanjaksoa edeltävään ajanjaksoon.

57 Tässä yhteydessä on mainittava, että asetus 2022/1854 tulee 22 artiklansa 1 kohdan mukaan voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä, mikä tapahtui 8.10.2022. Kyseisen asetuksen 22 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaan sen 6, 7 ja 8 artiklaa sovelletaan 1.12.2022–30.6.2023.

58 Mistään asetuksen 2022/1854 säännöksestä ei kuitenkaan ilmene, että sitä sovellettaisiin kansallisessa säännöstössä käyttöön otettuun tulojen ylärajaa koskevaan toimenpiteeseen, jota sovelletaan kyseisen asetuksen voimaantuloa edeltävään ajanjaksoon, eikä sitä suuremmalla syyllä myöskään, että tällaisen säännöstön olisi oltava kyseisessä asetuksessa säädettyjen edellytysten mukainen. Myös julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksensa 59 kohdassa esittämällä tavalla on siten niin, että koska alalla ei ole annettu ajallisesti sovellettavaa unionin lainsäädäntöä, ei voida katsoa, ettei jäsenvaltioilla olisi mahdollisuutta käyttää toimivaltaansa – tässä tapauksessa toteuttamalla markkinatulojen ylärajaa koskeva toimenpide, joka on samankaltainen kuin toimenpide, joka asetuksessa 2022/1854 velvoitetaan ottamaan käyttöön, mutta jonka ajallinen soveltamisala poikkeaa kyseisessä asetuksessa säädetystä – tai että ne voisivat käyttää tällaista mahdollisuutta vain sillä edellytyksellä, että unionin lainsäätäjä on antanut siihen nimenomaisen suostumuksen.

59 Sillä, että tällainen kansallinen säännöstö on annettu kyseisen asetuksen ollessa jo voimassa, ei ole tältä osin merkitystä. Yhdessäkään kyseisen asetuksen säännöksessä ei nimittäin mainita, että unionin lainsäätäjä olisi asetuksen antaessaan tarkoittanut evätä jäsenvaltioilta tämän mahdollisuuden tai asettaa sen käyttämisen edellytykseksi tällaisen suostumuksen. Kuten asetuksen 2022/1854 8 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ilmenee, unionin lainsäätäjä on päinvastoin nimenomaisesti tarkastellut mahdollisuutta, että jäsenvaltiot ottavat käyttöön tai pitävät voimassa sellaisia markkinatulojen ylärajaa koskevia toimenpiteitä, jotka ovat kyseisen asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädettyä ylärajaa tiukempia. Vastaavasti myös kyseisen asetuksen johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa korostetaan, että sähkömarkkinoilla oli nähty erittäin korkeita hintoja syyskuusta 2021 lähtien ja että Venäjän federaation hyökkäyssota Ukrainaa vastaan oli entisestään nostanut sähkön hintaa ja lisännyt sen epävakautta. Lisäksi unionin lainsäätäjä toteaa saman asetuksen johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa, että energiakriisi on vaikuttanut kielteisesti kaikkiin jäsenvaltioihin, joskin eri mitassa, ja asetuksen johdanto-osan 28 perustelukappaleesta ilmenee, että hintojen nousu oli ollut äärimmäistä ja jatkuvaa helmikuusta 2022 lähtien.

60 Nämä seikat osoittavat, että unionin lainsäätäjä päätti täysin tietoisena siitä, että jäsenvaltioilla on kansallisten markkinoidensa erityispiirteet huomioon ottaen mahdollisuus toimia toimivaltansa rajoissa, olla sääntelemättä unionin tasolla markkinatulojen ylärajaa asetuksessa 2022/1854 säädettyä ajallista soveltamisalaa laajemmin ja sitä suuremmalla syyllä olla viemättä jäsenvaltioilta toimivaltaa säännellä tätä kysymystä kyseisessä asetuksessa säädettyä soveltamisajanjaksoa edeltävän ajanjakson osalta.

61 Kuten edellä 40 kohdassa jo muistutettiin, jäsenvaltioiden on tosin käytettävä toimivaltaansa unionin oikeutta noudattaen. Lukuun ottamatta pohdintaa, jonka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin selosti ensimmäisessä ja toisessa kysymyksessään, nyt käsiteltävässä asiassa

ennakkoratkaisupyynnöstä ei kuitenkaan ilmene, että kyseinen tuomioistuin olisi epävarma siitä, onko pääasioiden taustalla oleva kansallinen säännöstö aineellisesti sopusoinnussa muiden sellaisten unionin oikeuden säännösten kanssa, joita voitaisiin soveltaa ajallisesti.

62 SEUT 288 artiklalla, unionin oikeuden ensisijaisuuden ja tehokkuuden periaatteilla tai vilpittömän yhteistyön periaatteella ei voida tässä tapauksessa perustella erilaista arviointia.

63 Yhtäältä SEUT 288 artiklalla tai unionin oikeuden ensisijaisuuden ja tehokkuuden periaatteilla ei voida muuttaa asetuksen soveltamisalaa, jonka unionin lainsäätäjä on määrittänyt.

64 Toisaalta on totta, että SEU 4 artiklan 3 kohdassa vahvistetun vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti jäsenvaltiot muun muassa pidättäytyvät kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa unionin tavoitteiden toteutumisen. Kun otetaan huomioon muun muassa se, mitä edellä 60 kohdassa todettiin, sekä se, että asetuksessa 2022/1854 säädetyn kaltaisen tulojen ylärajan asettamista koskevan toimenpiteen käyttöön ottamisella tavoitellaan väistämättä kyseisen asetuksen tavoitteiden kanssa yhteensopivia tavoitteita, ei voida katsoa, että jäsenvaltio loukkaisi tätä periaatetta soveltamalla tällaista toimenpidettä kansallisella tasolla ennen sen voimaantuloa unionin tasolla.

65 Kolmanteen kysymykseen on kaiken edellä mainitun perusteella vastattava, että asetuksen 2022/1854 6–8 artiklaa ja 22 artiklan 2 kohdan c alakohtaa, luettuina yhdessä SEUT 288 artiklan sekä unionin oikeuden ensisijaisuuden ja tehokkuuden periaatteiden ja vilpittömän yhteistyön periaatteen kanssa, on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä kyseisen asetuksen voimaantulon jälkeen annetulle kansalliselle säännöstölle, jossa säädetään markkinatulojen ylärajaa koskevan toimenpiteen, joka on samankaltainen kuin se, joka kyseisessä asetuksessa edellytetään otettavaksi käyttöön, soveltamisesta samassa asetuksessa säädettyä ajanjaksoa edeltävään ajanjaksoon.

Oikeudenkäyntikulut

66 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Korkeisiin energianhintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä 6.10.2022 annetun neuvoston asetuksen (EU) 2022/1854 6–8 artiklaa, luettuna yhdessä sen 2 artiklan 5 ja 9 alakohdan sekä suhteellisuusperiaatteen kanssa,

on tulkittava siten, että

ne eivät ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan niiden tulojen määrä, joihin sovelletaan kyseisen 8 artiklan mukaisesti vahvistettua markkinatulojen ylärajaa, määritetään kyseessä olevasta sähköntuotantolaitoksesta riippuen joko kumoamattomien olettamien perusteella tai sellaisten kumottavissa olevien olettamien perusteella, jotka voidaan kumota vain yhtäältä osoittamalla asianomaisen toimijan kaikkien tuotantolaitosten todelliset tulot ja toisaalta soveltamalla muita olettamia,

kunhan näiden olettamien avulla voidaan saada mainituista tuloista kohtuullisia arvioita, jotka edustavat markkinoiden todellista tilaa tarkastelujaksolla.

2) Asetuksen 2022/1854 6–8 artiklaa ja 22 artiklan 2 kohdan c alakohtaa, luettuina yhdessä SEUT 288 artiklan sekä unionin oikeuden ensisijaisuuden ja tehokkuuden periaatteiden ja vilpittömän yhteistyön periaatteen kanssa,

on tulkittava siten, että

ne eivät ole esteenä kyseisen asetuksen voimaantulon jälkeen annetulle kansalliselle säännöstölle, jossa säädetään markkinatulojen ylärajaa koskevan toimenpiteen, joka on samankaltainen kuin se, joka kyseisessä asetuksessa edellytetään otettavaksi käyttöön, soveltamisesta samassa asetuksessa säädettyä ajanjaksoa edeltävään ajanjaksoon.

Allekirjoitukset